

ВАСИЛЬ СЕРГІЙОВИЧ БУДНИК

ВИДАТНИЙ РАКЕТОБУДІВНИК

(до 100-річчя від дня народження)

Василь Будник — учасник створення перших радянських балістичних ракет далекої дії. Соратник і заступник Сергія Корольова. Головний конструктор першого в Радянському Союзі серійного ракетного заводу №586. З його ім'ям пов'язано створення Особливого конструкторського бюро №586 і фізико-технічного факультету Дніпропетровського університету. Перший заступник головного конструктора ОКБ-586 М.К. Янгеля, керував розробкою декількох поколінь міжконтинентальних ракет стратегічного призначення і низки космічних носіїв. Герой Соціалістичної Праці (1959). Лауреат Ленінської премії (1960). Доктор технічних наук (1960). Професор (1962). Академік АН України (1967). Заслужений діяч науки і техніки України (1983). Лауреат премії імені М.К. Янгеля НАН України (1989).

Земля Чернігівщини стала колискою для цілої когорти ракетників: *Миколи Кибальчича*, який 1881 року розробив проєкт ракетного літального апарата для польоту людини; з Чернігівщини заслали на каторгу й довічне поселення до Сибіру діда та батька видатного вченого й конструктора академіка *Михайла Янгеля*; у Ніжині минуло дитинство засновника практичної космонавтики — академіка *Сергія Корольова*; звідси розпочався шлях у ракетну техніку Генерального директора “Південмашу” *Леоніда Кучми* — першого ракетобудівника, обраного Президентом України. Величезний внесок у вітчизняне й світове ракетобудування зробив академік НАН України *Василь Будник* — соратник *С.П. Корольова* та *М.К. Янгеля*.

На фотографії 1947 року зібралася вся родина Будників. Знімок зроблено в підмосковному місті Болшево, куди згодом переїхали батьки. Сергій Васильович та Емілія Йосипівна сидять у першому ряду. Глава родини богатирською статурою і розкішними вусами схожий на запорожця з картини *Іллі Рєпіна*. Всі діти сільського агронома здобули вищу освіту (!), всі п'ятеро синів — учасники Вітчизняної війни й усі залишилися живими (!).

По-різному склалося їхнє життя. Єдина донька Ганна пішла слідами батька — закінчила Московську сільськогосподарську академію ім. К.А. Тимірязєва. Євген працював архітектором, за його проєктом споруджено комплекс будівель політехнічного інституту в Ханой (В'єтнам). Володимир і Сергій стали інженерами залізничного транспорту, обидва закінчили дипломатичні школи, працювали в зовнішній розвідці — були резидентами в низці європейських та азіатських країн. Наймолодший — Олександр зі шкільної лави

пішов добровольцем на фронт — інвалід війни. Так само, як і старший брат Василь, закінчив Московський авіаційний інститут, працював в авіаційному КБ, автор 180 науково-технічних праць. Заслужений діяч науки й техніки Російської Федерації.

Особливо яскравим було життя в третього сина земського агронома та сільської вчительки — **Василя Будника**. Він народився 24 червня 1913 року в селі Семенівка Чернігівської губернії. Після семирічки закінчив Мінський архітектурно-будівельний технікум. Працював на військових об'єктах, з 1933 року — прораб великого холодильного комбінату країни, який будували в Москві.

Начальник будівництва Московського холодокомбінату був задоволений: молодий технік-будівельник Василь Будник виявився тямущим прорабом. Трудовий стаж двадцятирічного хлопчини ледь перевищує рік, але хватка залізна, що доручать — виконає.

Якось Будник попросив характеристику для вступу до інституту. "*Молодець!* — похвалив начальник, але, дочитавши заяву, спохмурнів: — *Чому авіаційний? Ти ж — будівельник*". "*Я й залишусь будівельником*, — відповів юнак. — *Будуватиму літаки!*". Характеристику молодому прорабу все ж таки видали, і 1934 року Василь Будник став студентом Московського авіаційного інституту (МАІ).

Ще недавно лише з будівельного майданчика він міг спостерігати за польотами літаків, і ось тепер, у стінах МАІ, Будник слухав лекції конструктора цих машин, засновника вітчизняної винищувальної авіації **Миколи Полікарпова**. Ще недавно він ночами зачитувався статтями про незвичайні гвинтокрилі апарати, а тепер слухав лекції основополож-

ника вітчизняного вертольотобудування професора **Бориса Юр'єва**.

З інтерв'ю В.С. Будника авторові:

— *Згадуючи студентські роки, хочу наголосити: до професії конструктора ми йшли ніби одержимі — жадібно слухали лекції відомих учених і прославлених конструкторів, відвідували науково-технічні гуртки, долучалися до творчості в студентському КБ, поголовно навчалися в аероклубах МАІ й Тушино. Одним словом, роки навчання були заповнені щирістю.*

Закінчивши студентський аероклуб МАІ, Будник і сам почав літати, і навчав інших: спочатку на планерах, потім на літаках У-2, УТ-1, УТ-2, Р-5. Налітав тисячу годин, двічі брав участь в авіаційних парадах у Тушино — ознака зростання майстерності молодого льотчика. Підготував і випустив три групи курсантів.

У 1940 році, здобувши диплом з відзнакою, інженер-механік із озброєння літаків Василь Будник почав працювати в авіаційному КБ **Сергія Іллюшина**. Відчуваючи наближення воєнної грози, конструктори поліпшували бойові якості літаків, працювали над новими проектами.

Найбільшою нагородою для колективу КБ стала звістка: в перші місяці війни наші льотчики на літаках Іл-4 здійснювали атаки на Берлін, Штетін, Кенігсберг, Франкфурт-на-Майні, Данциг. Десятки льотчиків і штурманів, які літали на Іл-4, стали Героями, повітряний ас із Нікополя **Павло Таран** став першим льотчиком-бомбардувальником, двічі удостоєним звання Героя Радянського Союзу.

Родина Будників. М. Болшево Московської обл. 1947 р.

Василь Будник — пілот аероклубу МАІ

Після польотів.
Василь Будник крайній справа

Василь Будник (другий справа) серед пілотів та курсантів аероклубу МАІ

Група радянських фахівців у кабінеті Вернера фон Брауна. У першому ряді крайні справа В.С. Будник та С.П. Корольов. Німеччина. 1946 р.

Зліва направо. С. Корольов, М. Рязанський, Б. Черток, М. Пілюгін, Ю. Победоносцев — майбутні вчені, герої, лауреати, а нині вони учні, вивчають трофейну техніку Німеччини. 1946 р. Світлина В. Будника

Восени сорок другого на фронті з'явилися штурмовики Іл-2 з потужнішими моторами й підсиленим озброєнням. Проводячи переозброєння Іл-2, Будник отримав персональне завдання Головного конструктора: на крилатій машині встановити реактивні снаряди. Їх випробували в повітряних боях, — конструктор цієї установки помітили й запросили на роботу в НДІ реактивного руху. Вислухавши Будника, **Іллюшин** скипів: "Я сподівався, Ви станете справжнім авіа-конструктором, тим більше, що Бог не обділив здібностями. А Ви ніяк не визначитесь: із будівельників перекинулися в авіацію, тепер захопилися реактивною технікою. Справа перспективна, але життя — одне! Відмовляти не буду, кожен сам вибирає свій шлях. Успіхів на новому напрямі!" — побажав Сергій Володимирович, натякаючи і на нову роботу, і на істотні зміни в особистому житті — саме в цей час Василь Будник одружився з випускницею МАІ **Вірою Іванівною Дмитрієвою**.

Важко було розлучатися з рідним колективом. В іллюшинському КБ Будник виріс як конструктор, долучився до науково-дослідної роботи, тут уперше пізнав проблеми ракетної техніки, яка і стала головною справою його життя.

Йдучи з авіаційного КБ, молодий конструктор запам'ятав своєрідний кодекс правил, вироблений **Сергієм Іллюшиним**: "Будь принциповим. Ніколи не підтримуй іншу думку, якщо ти з нею не згоден. Ніколи не западай духом — це підриває твої сили. Будь бадьорим та енергійним — це загострює думки. Якщо впродовж дня ти нічому не навчився, вважай, день для тебе втрачений".

У КБ **Матуса Рувимовича Біснова** конструктори взялися за розробку проекту літака з реактивним двигуном. Стало відомо: ще раніше німці створили літак-ракету, досягли успіхів у розробці ракет далекої дії.

У 1945 році за указом радянського уряду була створена спеціальна комісія для вивчення німецької ракетної техніки. Видатний фахівець у цій галузі професор **Юрій Победоносцев** включив до складу комісії молодого перспективного конструктора Василя Будника.

Прибувши в Німеччину, наші спеціалісти з'ясували: меткі та ділові американці, оцінивши потенційні можливості ракетної зброї, вивезли до США провідних конструкторів-ракетників. За океан відпливли відпрацьовані двигуни, вузли й агрегати, готові ракети, найцінніше обладнання.

Збереглася фотографія: у колишньому кабінеті **Вернера фон Брауна** — група офіцерів. Усі зосереджені, як на параді. Поряд із **Сергієм Корольовим** — Василь Будник. Тут же у формі радянських офіцерів — інженери й конструктори, які прибули з СРСР до Німеччини із секретною місією — вивчити досягнення німецьких ракетників. Серед них — **Юрій Победоносцев, Микола Пілюгін, Іван Бровко, Леонід Воскресенський, Василь Мішин**. Усі вони стануть соратниками **Корольова**, героями, лауреатами, визначними вченими. Це буде років через десять, а поки що вони разом із **Корольовим** — учні. І лише погони старших офіцерів підказують — це непрості, особливі учні.

Щоправда, не обійшлося і без курйозів. Тих, хто прибув до Німеччини першими, як Будник, високими званнями не балували. Голова державної комісії, завідувач відділу ЦК ВКП(б) генерал **Лев Гайдуков** якось поцікавився в Будника: "Чому в тебе погони старшого лейтенанта?" "Що дали, те й ношу, — зніяковів Будник, — звання надали в травні сорок п'ятого, напередодні вильоту до Німеччини". Генерал узяв посвідчення Будника. Дістав із планшетки товстий червоний олівець і розгонистим почерком через усе посвідчення написав: "Присвоєно звання підполковника. Генерал Гайдуков". Розписався і поставив дату.

Старший лейтенант Василь Будник. Німеччина, 1945 р.

Василь Сергійович з дружиною Вірою Іванівною. Німеччина, 1946 р.

Німецькі спеціалісти, побачивши Будника в погонах підполковника, не приховували здивування і захвату: *"Яке підвищення! Оце так кар'єра! Поздоровляємо, гер Будник!"*.

Для повного щастя новоспеченим старшим офіцерам не вистачало бойових нагород. Стався конфуз: поруч служили ветерани війни — офіцери, рядові — всі груди в орденях, а тут — якісь "профсоюзнi дядьки" в погонах, які не нюхали пороху, невідомо чим займалися, яких не те що орденами — бойовими медалями не відзначили.

За глибоким задумом чиновників увесь камуфляж зі званнями й військовою формою мав би відволікти, замаскувати справжнє призначення секретної місії.

Будник з **Корольовим** познайомились у вересні 1945 р. на виставці трофейної ракетної техніки в Берліні. Щойно прибулим спеціалістам пояснення надавав один з організаторів виставки — Будник. Саме тоді його і помітив **Сергій Павлович Корольов**. Зблизилися вони за досить незвичних обставин. Коли стало відомо, що відрядження до Німеччини триватиме не один місяць, дозволили приїхати сім'ям.

Поїзд на Сілезький вокзал Берліна прибув точно за розкладом. Через день, 14 травня, щасливі пари з дітьми виїхали до Бляйхероде. Їхали трьома машинами. Дорога петляла мальовничими місцями Тюрингії, серед гір, покритих сосновими лісами. Проїхали близько двохсот кілометрів, як трапилася аварія — тріснула вісь, відпало ліве переднє колесо машини, якою їхав Будник з дружиною Вірою Іванівною і синами Сашком та Михайлом. На щастя, ніхто не постраждав.

Будник розповідав авторові:

"Усі машини зупинилися. Ми стали радитися: що робити? Вирішили, що Корольов і Харчев їдуть далі, а я з сім'єю і шофер Фішер залишаємося чекати на техдопомогу. Близько першої ночі повернувся Корольов. Він відвіз дружину Ксенію Максиміліанівну та доньку Наташу і, незважаючи на втому, вночі приїхав за нами. Загалом, гірськими шляхами Тюрингії тоді він "намотав" більше 500 кілометрів, але нас не залишив у біді. Ми з Вірою Іванівною були глибоко зворушені дружнім вчинком Сергія Павловича. Згодом, працюючи його заступником у Підлипках, я переконався, що така поведінка взагалі була властива Корольову. Незважаючи на позірну суворість, він був дуже доброю людиною".

За двадцять місяців перебування в Німеччині нашим конструкторам довелося серйозно попрацювати, добряче попiтнiти, виявити неймовiрну винахiдливiсть, щоб вiдновити креслення балiстичної ракети А 4 (ФАУ-2) і зiбрати декiлька ракет. Давно вiдомо: рано чи пiзно все таємне стає явним. Ми вже не приховуємо, що вивчали нiмецьку ракетну технiку, що там у ролi учнiв побували **С. Корольов, В. Глушко, М. Пiлюгiн, В. Кузнiцов, М. Рязанський, М. Тихонравов, Г. Тюлiн, В. Бармiн, В. Будник, М. Недлiн, В. Вознюк, Ю. Победоносцев, В. Мiшин, Б. Черток, I. Бровко, Л. Воскресенський** та iншi — загалом близько трьохсот спеціалістів.

За результатами роботи в Німеччині дійшли висновку: у перспективі ракетна техніка — грізна зброя. 18 листопада 1947 р. на полігоні Капустин Яр почалися випробування трофейних ФАУ-2, водночас у головному НДІ-88 створювалася перша радянська ракета, скопійована з ФАУ-2, але вже з вітчизняних матеріалів і за власною технологією. Проектні роботи виконував **В. Мiшин**, конструкторську документацію — **В. Будник**, випробування — **Л. Воскресенський**. Загальне керівництво щодо створення ракети Р-1 здійснював **С. Корольов**.

Спочатку над ракетою Р-1 працювали співробітники невеликого Серійного конструкторського бюро (СКБ), яке входило до складу головного ракетного інституту країни НДІ-88 (м. Підлипки Московської області). Ще до передачі на озброєння ракети Р-1 на базі СКБ було створене

Дослідне конструкторське бюро № 1 (ОКБ-1) з розробки ракет далекої дії (25 квітня 1950 р.). Начальником і головним конструктором ОКБ-1 НДІ-88 призначили **Сергія Павловича Корольова**, його заступниками — **Василя Мiшина** (16 квітня 1950 р.) і **Василя Будника** (1 грудня 1950 р.).

Невдовзі в **Корольова** з'явилися ще два заступники — **Михайло Янгель** і **Костянтин Трунов**. На базі СКБ було створене Особливе конструкторське бюро №1. (ОКБ-1), вони стояли біля витоків першої в країні ракетно-космічної фірми. До складу ОКБ-1 спочатку входили чотири відділи. Василь Будник керував відділом № 4, співробітники якого працювали над загальним виглядом, компонованням двигунів, трубопроводів, приладів, датчиків, паливних ємностей, а також над міцністю й головними частинами. Працювати доводилося по 14-15 годин на добу, особливо "діставалося" конструкторам при доведенні робочих креслень, виготовленні деталей і вузлів експериментальних ракет. Як виявилось, це були "квіточки"...

25 грудня 1950 р. після взяття на озброєння ракети Р-1 постало запитання, де організувати серійне виробництво цих ракет. Була створена спеціальна комісія для визначення місця дислокації серійного ракетного виробництва. Шукали на Уралі, в Сибіру й Україні. Зупинилися на Києві — красиве, старовинне місто з величезним науковим і технічним потенціалом. Доповіли міністрові озброєння **Д.Ф. Устинову**. *"Київ — не чіпати!"* — відрубав міністр. — *Не можна перетворювати столицю республіки в надсекретне місто"*. Після цього вибір припав на майже готовий автомобільний гігант у Дніпропетровську — його і перепрофілювали в серійний ракетний завод.

Міністр запропонував В.С. Буднику очолити КБ майбутнього заводу. Пропозиція була привабливою, проте... Москва — це столиця, а тут — периферійний Дніпропетровськ... Чи відпустить **Корольов** свого заступника? Чи погодиться на переїзд дружина Віра Іванівна, корінна москвичка, яка виросла на знаменитому Арбаті?

— *Питання з Корольовим погоджено, з дружиною — порадьтесь*, — запропонували в міністерстві. — *Але врахуйте: у вас усього один день*.

Проглянувши перелік відібраних Будником спеціалістів, **Корольов** не на жарт розсердився *"Василію Сергійовичу, ми як домовлялися? Ви вибираєте конструкторів для здійснення серійного виробництва, а в списку опинилися проєктанти Двінін і Кормильцев, балістики Герасюта і Караулов, спеціаліст з міцності Нікітін, управлінець Фалуїн... I це, виявляється, ще не все! Із Химок Ви берете найкращих спеціалістів з двигунів Шнякіна, Іванова, подружжя Назарових... Над чим Ви збираєтеся працювати на Дніпрі — над серією чи над створенням нових ракет?"*

Як не опирався **Корольов**, а наказ заступника міністра **І.Г. Зубовича** змушений був виконати — на Дніпро відпустили всіх відібраних спеціалістів. 12 липня 1951 року Василя Сергійовича Будника призначили Головним конструктором першого в країні серійного ракетного заводу. Як виявилось, у Головного конструктора заводу № 586 були далекосяжні плани. Працюючи над серією, конструктори до липня 1953 року розробили ескізний проєкт нової ракети, яка відрізнялася від раніше створених **Корольовим** і компонентами палива, і системою управління.

Наміри Будника йти своїм шляхом украї роздратували **Корольова**. Дивує не те, що це був конфлікт учня з учителем і наставником, корифеєм ракетної техніки, захоплює рішучість молодого конструктора, з якою він захищав свої позиції, його мужність, об'єктивна оцінка подій, віра в нову справу.

Директор заводу О. Макаров, В. Будник, М. Янгель, зам. міністра Г. Табаков. Дніпропетровськ, 1964 р.

Співробітники ОКБ-1 Василь Будник, Володимир Лобанів, В'ячеслав Ковтуненко (справа наліво), які створили ядро конструкторського бюро заводу № 586 у Дніпропетровську. 1953 р.

Василь Будник виступає на відкритті пам'ятника академіку С.П. Корольову. Крайній справа — головний конструктор Василь Мішин. Байконур, 1970 р. Свіглина В. Платонова

Президент академії НАН України академік Борис Патон в Інституті технічної механіки НАН України. Зліва директор Інституту академік Віктор Пелипенко, справа академік Василь Будник. Дніпропетровськ

Академік Василь Будник з першим космонавтом планети Юрієм Гагаріним на Міжнародному авіаційному салоні в Парижі. 1965 р.

В. Будник та В. Пелипенко вітають директора заводу О.Макарова з 80-річчям. Серпень, 1986 р.

На початку нової справи Будник чітко розумів: щоб створити кращу, ніж у *Корольова*, бойову ракету, одного бажання недостатньо. Потрібно було значно збільшити конструкторське бюро, укомплектувати його кадрами, створити потужну експериментальну базу, мати можливість здійснювати самостійну науково-технічну політику. З притаманною Будникові енергією і наполегливістю він "пробивав" у ЦК і Раді міністрів рішення про створення самостійного ДКБ.

10 квітня 1954 р. бажана постанова вийшла, але... минали дні, тижні, місяці, а фірма жила без голови...

У ЦК і міністерстві довго роздумували, кого призначити головним конструктором нового ОКБ — *Василя Будника* чи *Михайла Янгеля*. Кожен із них був достойним кандидатом, обидва були ентузіастами нової справи, обидва доклали немало зусиль для становлення нового напрямку. Але у *Янгеля* була важлива перевага — він був Головним

Микола Герасюта, Олександр Негода та Леонід Кучма вітають Василя Будника з ювілеєм

конструктором першої вітчизняної ракети Р-11 на висококиплячих компонентах палива з автономною системою управління. У *Будника* і його соратників було величезне бажання зробити таку саму ракету, тільки на середню дальність (1000—1500 км). У *Будника* була мрія, у *Янгеля* — досвід. Міністр віддав перевагу ДОСВІДУ — головним конструктором ОКБ-586 призначили *Михайла Янгеля*, першим заступником головного — *Василя Будника*.

По-людському можна зрозуміти, що переживав Будник, який мріяв про самостійну роботу. Проте протиріччя між ними не було, що робило честь обоє керівникам — захопила нова справа. Не можна стверджувати, що між ними була повна згода. Навпаки, сперечалися, висловлювали різні погляди на технічні проблеми, але завжди головною була одна генеральна лінія — не зупинятися на досягнутому.

Ракетний квартет "Янгель-Будник" (ОКБ) і "Смирнов-Макаров" (завод) дав вражаючі результати: перша дніпровська ракета Р-12 (8К63) за всіма характеристиками набагато перевершила корольовську ракету Р-5М і стала основою створених у грудні 1959 року Ракетних військ стратегічного призначення.

Одним указом *М. Янгелью* і *В. Буднику* надано звання Героя Соціалістичної Праці (1959 р.), разом вони були відзначені найпрестижнішою Ленінською премією (1960 р.), одночасно стали докторами технічних наук.

Навіть найближчі люди — батько й мати Василя Будника — через секретність так і не дізналися, що їхній син у тридцять сім став заступником *Корольова*, у тридцять вісім — Головним конструктором заводу, в сорок шість — Героєм Соціалістичної Праці. Нагороджували В.С. Будника, як і всіх ракетників, секретними указами "За створення зразків спеціальної техніки".

Друга стратегічна ракета Р-14 (8К65), створена на Дніпрі, стала найпотужнішим у світі одноступеневим носієм ядерної зброї. За надзвичайно складних обставин (паралельно розробляли два ракетні комплекси, терміни їх розробки постійно скорочувались) була створена перша, посправньому бойова міжконтинентальна ракета важкого класу Р-16

(8К64), яка відповідала вимогам і щодо ядерного заряду, і щодо готовності до пуску, і щодо точності стрільби.

Ракетні комплекси Р-12, Р-14, Р-16 першими в Радянському Союзі отримали постійну "прописку" в шахтових пускових установках, підвищилась їхня бойова ефективність.

Беручи участь у всіх основних етапах створення ракетних комплексів, В.С. Будник персонально відповідав за їх проектну розробку, яка мала найважливіше значення. Саме тому в проектних підрозділах були згуртовані найяскравіші особистості: *В'ячеслав Ковтуненко, Микола Герасюта, Ерік Кашанов, Геннадій Кожевников, Володимир Кукушкін, Юрій Сметанін, Михайло Двінін, Михайло Кормільцев, Олександр Гордієнко, Ваддар Пащенко, Леонід Мягких, Валентин Автономов, Анатолій Шевицов, Микита Цуркан, Юрій Брильов, Володимир Буц, Володимир Федоров, Олег Дробахін*, велика група молодих обдарованих конструкторів. Кожен проєктант видавав у "спільний казан" оригінальні ідеї, принципово нові рішення. Керувати таким колективом надзвичайно складно: як відомо, серед вишуканих "срав" найважче знайти родзинку, справжній шедевр.

Новим шедевром КБ "Південне" і Південмашу стала ракета Р-36 з моноблочною, орбітальною і роздільною

головними частинами. Пізніше цю ракету модернізували й установили в пусковий контейнер, з якого вона виштовхувалася дією потужних порохів газів, її двигуни запускалися уже в польоті. Налагодження цієї оригінальної, так званої мінометної схеми старту, виконували спочатку в Павлограді, потім у Плесецьку на пересувному ракетному комплексі РТ-20П під технічним керівництвом академіка В.С. Будника. На довгі місяці космодром Плесецьк став другою домівкою для Будника, його соратників, конструкторів і випробувачів, — як відомо, техніка світового рівня рідко народжується у тиші просторих кабінетів.

Багато хто вважає: люди, які створювали зброю, не розуміли всієї небезпеки, яку вона несла. Парадокс у тому, що саме вони краще за інших усвідомлювали міру відповідальності за свої діяння: досягнутий паритет, як крижаний душ, охолоджував запал гарячих політиків і війовничих генералів. Урешті-решт стало зрозуміло: жити в постійному страху перед ракетно-ядерною загрозою далі не можна — потрібно роззброюватися ...

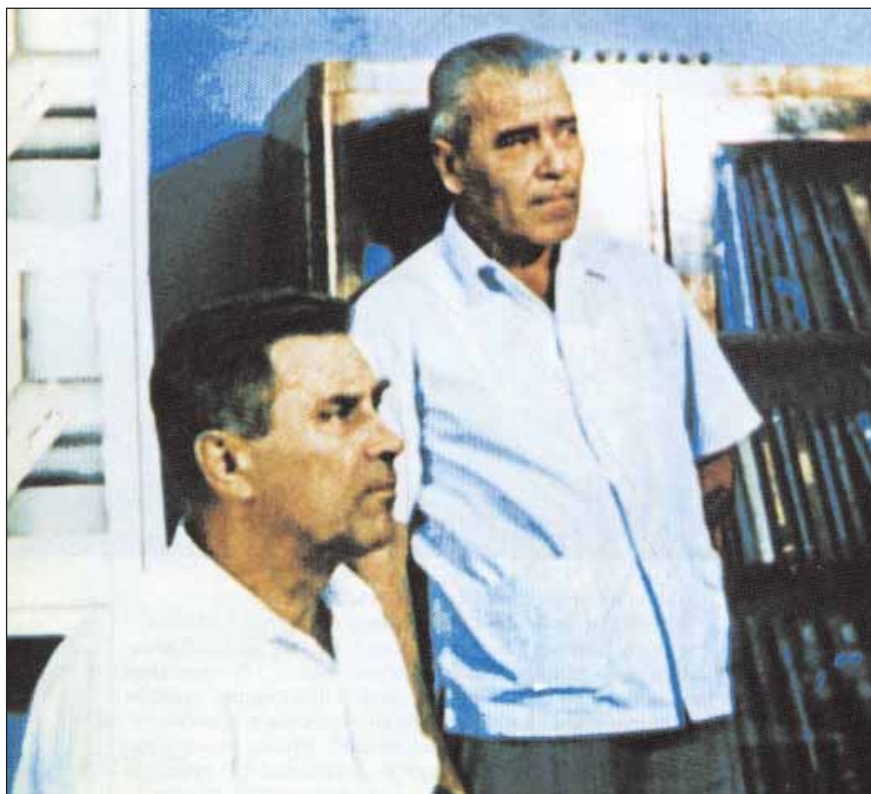
Еволюція усвідомлення відбувалася у зворотному порядку: зброя перетворювалася в мирну техніку. Так з'явилися носії "Космос-1", "Космос-2", "Циклон-2", "Циклон- 2А", "Циклон-3". З березня 1962 року Дніпропетровський ракетно-космічний центр став кошиком космічних апаратів, які започаткували широкомасштабні програми "Космос", "Інтеркосмос", "Метеор"...

Космічні дослідження так захопили ентузіастів, що Головний конструктор прийняв неординарне рішення: передати частину космічної тематики іншим організаціям: *"Тепер усі захоплені космосом, але хто ж буде працювати на оборону країни ?!"*

Останніми роками *М.К. Янгель* дуже хворів. Надмірне напруження підірвало здоров'я, він переніс декілька інфарктів, але, як і раніше, не беріг себе, не шкодував...

Усе частіше й частіше між головним і його першим заступником виникали проблеми. У якийсь момент Будник вирішив: потрібні кардинальні заходи. Тут у нього знайшлися одні думці. Звернення до партійних органів нічого не змінило. Але ще більше ускладнило стосунки. За великим рахунком, розрив нікому не приніс користі — ні Буднику, ні Янгелю, ні колективу КБ...

Янгеля невдовзі не стало. Будник пішов у науку. З'явилися нові наукові праці, підготовлено великий загін молодих учених.

Головний конструктор ОКБ-586 Михайло Ягель та його перший заступник Василь Будник. Дніпропетровськ. 60-роки

Старт стратегічної ракети Р-12 (8К63). 22 червня 1957 р. Полігон Капустин Яр

Уже одне те, що Василь Сергійович Будник ще в роки роботи в *Корольова* керував дипломною роботою *Віктора Макєєва*, який став Генеральним конструктором міжконтинентальних ракет для підводних човнів, говорить про нього як про вченого, який завжди підтримував молоді таланти. Вихованці академіка Будника стали керівниками організацій, очолили різні напрями в науці й техніці.

У 1993 році опубліковано спогади заслуженого діяча науки і техніки України Василя Будника "Від штурмовиків ІЛ-2 до космічних ракет". Академік і тут залишився вірним собі: розповідаючи про перші кроки ракетної техніки, про *Корольова*, *Янгеля*, їхніх сподвижників, він практично нічого не написав про себе, хоча і був одним із тих, хто закладав фундамент ракетної техніки, кував її міць і бачив перспективу.

обірвалося життя *Василя Сергійовича Будника* — одного з корифеїв світового ракетобудування, якому він віддав понад півстоліття. ■

Історія розставила все на свої місця: поруч із іменами академіків *С.П. Корольова* і *М.К. Янгеля* написано ім'я академіка НАН України *Василя Сергійовича Будника*.

У вересні 2006 р. рішенням Дніпропетровської міської ради Василю Сергійовичу Будникові надано звання "Почесний Громадянин Дніпропетровська".

22 лютого 2007 року Василь Сергійович і Віра Іванівна відсвяткували 65-ту річницю весілля. У народі цю дату називають "залізним весіллям": жили в любові й злагоді, виростили трьох синів, онуків, правнуків. Багато подорожували — об'їхали всю країну від Соловецького монастиря до Тихого океану. Де б вони не бували — цікавилися історією краю, його пам'ятками. Зібрали чималу бібліотеку класиків світової літератури й поетів Срібного віку. Загалом — довге, цікаве й наповнене життя.

8 березня 2007 року на 94-му році обірвалося життя *Василя Сергійовича Будника* — одного з корифеїв світового ракетобудування, якому він віддав понад півстоліття. ■

Володимир Платонов

журналіст, історик космонавтики,
Большево — Підлипки — Дніпропетровськ
(фото з архіву В.С. Будника та автора)

Брати Будники з дружинами в селі Семенівці Чернігівської області, де пройшло їх дитинство.
Батьківська хата не збереглась. На світліні гості біля будинку сусідів